

מסורת הש"ס

(א) מכות יד.; ט) [לָקַחְנָּ מִן: פסחים כד: לה.] חולין לו:; א) מעילה י: לָקַחְנָּ מִה:; ד) [מִסֹּת מִן: ע"ש:], (פסחים תא: ימנות מד: טו: סת: עג: חולין פא:) ח"כ שמיני פרש"ג ה"א, ירוש' כלאים פ"ח ה"א, ביכורים פ"א ה"ה, פ"ב ה"א, שבת פ"ז ה"ב, פסחים פ"א ה"ד, יבמות פ"ח ה"ב, קידושין פ"ד ה"ז, סנהדרין פ"ה ה"ג פ"ז ה"ה וצ"ש ה"י, (ו) ע"י מביילת משפטים פ"יב, (ז) ת"כ וריקא גרבה פרש"ב ב ה"ז, (ח) וז"כ צד פרש"ט ה"ח, (ט) חולין לו:; י) הציון אתו מדויק וצ"ל יז: ע"ש וריקא, (י) [נושע' מר' פסחים יט: ד"ה ואל, אלמלא, מונתה כג: ד"ה ואל, ממוות כח, ד"ה ילאן, חולין לה, ד"ה א"ן, ט מעילה פ"ב ה"א, (ט) ע"י תוס' לקמן סד: ד"ה מן:; (ז) [נושע' מר' מנחות קא, ד"ה א"ע"ג, (ז) [נוש' מנחת ית: וצ"ע], (ט) שמיני פ"ג ה"ב:

תורה אור השלם

1. והבֹּשֶׁר אֲשֶׁר יֵאָדָר בְּכָל שָׂמָּה לֹא יֵאָבֵל קִבָּאשׁ וְיִדְבֹק וְהַבֹּשֶׁר בֶּל טְהוֹר יֵאָבֵל בְּשִׁיר:

וריקא י: יט והנפש אשר תאכל בשר מנבח השלמים אשר ליהודא וטמאתו עקלו ונבדקהו הנפש תהווה מעמיה: וריקא ז, כ, כל פוסקת פרשה ושקטת שטע פרשת מעלת גרה בבבקהא אתה תאכלי: וריקא יא, ג, 4. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מסם קרבן ליהוה מן הדבקהא מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: וריקא א, ב, 5. זאת תהביהו אשר תאכלי שור פוסקת פרשה ושה עזים: איל וצבי ויתמור ואין וידשן ותאן ויתמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דברי הכל לוקא דאמר מר והבשר: (ב) רש"י ד"ה ורכא וכו' בלחמא וריקא (ה) פוסקת פרסה מעלת גרה: ולא **הא כלל עשה עשה**, כך שניה הייתי אומר וכו' וצבי הסיד' וחל"כ מ"ה ת"ל בקר וצאן מר תנן:

שינויי גוסחאות

א) אינו לוקה רבי יוחנן לטעמיה דאמר דהני ברדלא וכו' כליל' (ש"ס: יקדו"ש:)
ב) בקלמ' כמ"י נוסף והא עצים ולבונה, וע' חולין לו ספ"ז:
ג) סיל' מחלוקת בטומאת בשר אבל בטומאת הגוף ד"ה אינו לוקה (ש"ס: וי"ט) כ"ש דוק'ס: ד) תוכת כל לימא כביל' וי' ילקי'ש: ה) אומר אינו לוקה לאו הבא וכו' כליל' (ב"ב: י) איתמר המעילה אכרי חיה למזבח רבי יוחנן וכו' (בב"ב: י) כביל' וי' נוסף ולא הבא מכלל עשה עשה וכו'ס' בילקו"ש: ח) מיתת עליו לימא כמח"ה: ט) כמתי' נוסף תקריבו, וכו'ס' בילקו"ש וטס נוסף עוד אין לך בבהמה אלא בקר וצאן, הא למא יה דומה וכו', והשאל לימא, ועי' דק"ס: י) זריקה לחודיה אתא (בתה"י: יא) כותבא (כ"ה: יב) אומר מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה. בטומאת הגוף הוא דאמר ריש לקיש לוקה דנפקא ליה מכלל קודש לא נגע אבל וכו' כליל' (ש"ס: יקדו"ש:)
כ) בבהמ"ה: יג) צ"ל דטומאת (צ"ק, ד"ב ב: ז) דין צ"ל דהניא (בתה"י ד"ה: יד) מן טהורה (ש"ס: טו) בתוך הברייתא נמחק, וצ"ל הן ברות כהנים (וע' מ"כ שמיני רש פ"ג וצ"ע גוס' וצ"ע

בתוך ההשנה ומסוקין אין לי וצכ"י ואופיכו: טז) צ"ל לדרוש (בתה"י ושו"ס: ב) מוהבשר כליל' (צ"ק: בא) שנועטין (שו"ס: ב) בעי (שו"ס: ב) צ"ל ובמדאורייתא (שו"ס: בד) דרבא ואביי כליל' (ב"ש: בה) במחמה שהיא כלי (שו"ס: ב) ואין שנועט כן (שו"ס: ב) הפנימיות ולא היה חותה עצים כלל ומיהו [מיתת י"ל לימא בדיון] לא וכו' כליל' (שו"ס: בה) צ"ל דמשפך, וכן כסמון צ"ל משפך (שו"ס: צ"ק: ב) אצי"ג דקורדרים לאו כלי שרת הוא נמחק (ד"ה), אלב כש"מ גסס לה, וטס נוסף מ"מ חיתובו ותיקונו חשיב להו כלי שרת כדאמר כו: [ז' כמ"י מוסק מיתת במעילה ועש"כ:

נטילת נשמה. כרת: **ואכסי מיצעי ליה כו'**. וכיון דלאחר זריקה נפקא לן מנייה היכי יליף מנייה תרתי: **אסיא טומאתו טומאתו**. אזהרת טמא שלא יאכל קדש אלמא אזהרתו מעונשו ילפא ועונשו לאחר זריקה הוא ולא לפני זריקה כדקמני בגמ' דהקומץ רבה (מנחות כה:)^(א) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה לפני זריקת דמיס תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' (ויקרא ז) הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין יתיר לטהורים אין חייבים עליו משום טומאה: **אס קו**. דלאוכל לאחר זריקה י אתא קרא לכתוב בקדש ואנא אמינא לאחר זריקה הוא דומיא דעושה: **מחלוקס טומאת הגוף**. כההוא קאמר ר' יוחנן אינו לוקה דנפקא ליה אזהרה מעונש: **אכל טומאת בשר**. טהור שאלל את הטמא דלאזהרה ידייה כהדיא כמיבי יא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (סס) דברי הכל לוקה: **דאמר מר והבשר**. יתירא דכמיב בסיפיה והבשר כל טהור וגו': **לרבות עעים ולבונה**. לטומאת עלמן דמינת הקדש מכשרתם^(ב) לשוניה אוכלא וצ"ע: דהני לאו בני אכילה נינהו ובשר לפני זריקה לא גרע מינייהו: ה"ג **ורכא אמר יא** **טומאת הגוף אכל טומאה בשר איסיקס לעונש**. דסמיך ל' והנפש אשר תאכל בשר דלוקימינא בלחמא^(א) (זריקת בשר): **שקדשו כנלי**. עעים שחתה אותן במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולבונה שקדשה בזיויך דלפי' כרת טומאת^(א) הגוף נמי אית כהו: **דטנ ד**. לקמן בפרק בית שמאי (דף מה: ז) בני טומאה הגוף: **כל שיש לו מסיורין**. הממירין אותו באכילה חייבין עליו משום טומאה משקרבו ממיריו, ושאיין לו ממירין משקדש כנלי: **כהמה עמאה**. סוקיס וגמליס: **טהוריס** יא. א"ן. מן הצקר ומן האלן תקריבו: **אותה תאכלו**. מפרסת פרסה מעלת גרה: **ולאו הא כלל עשה עשה**. כך שניה בתוך יא דהנרייתא ומסקינן בלא מעשה מניין תלמוד לומר אך את זה לא תאכלו אלמא מדאליטריך לא מעשה אחיה^(א) לאו אזהרה הוא: **דכ"ע ל"פ**. דעשה הוא דאיכא ותו לא: **כי פלוגי כהיס**. ולא לענין מלקות אלא לעשה ואימור יא נמי איפוך דרבי יוחנן לרש יא לקיש * והכי הוה שמיע ליה לרבי יעקב: **ההוא למזוה**. כהמה מזוה להקריב וסיה רשות ומיהו טמאה ודאי לא דכמיב ממסקה ישראל מן המומר לישראל בפרק קמא דמנחות (דף ו) גבי טריפה: **אינו נאמר קרבן לה' מן הכהמה**. ולא פירש בקר ואלן: **הייסי אומר כו'**. כענין שנאמר זאת הכהמה וכמיב בתריה איל וצבי: (א) תרי בקר ואלן כמיבי התס [ויקרא ח] מן הצקר ומן האלן תקריבו והדר כמיב מן העולה קרבנו מן הצקר ואס מן האלן קרבנו מן הכששים: פסול

לו חיסין ושעוריס שאינו כמוסיף על דבריו אלא כמעביר על דבריו

לי אלא כעשה בלא מעשה מנין: **שאינו כמעביר על דבריו**. אע"פ שאין זה מציא אלא חיה לצדה, כיון דמרכונו מציא הקרבן אין זה מעביר שהרי מלה כדעתו: **אלא כמעביר על דבריו**. צ"ע כמעילה א (דף כ:) וצפ' אלמנה ניזונת (מנחות כח:) גבי זבן לי ליתכא ואזיל וזבן ליה כורא:

נטיילת נשמה אף קודש דבר שיש בו נטיילת נשמה ואי בנוגע נטיילת נשמה מי איכא אלא באכילה ואכתי מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קודש לפני זריקה^(א) דאתמר טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ריש לקיש אמר לוקה ורבי יוחנן אמר י אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה בכל קודש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה א

כדתני ברדלא אחיא טומאתו טומאתו וכי כתב ההוא לאחר זריקה אם כן לימא קרא בקודש מאי בכל קודש ש"מ תרתי גופא טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ר"ל אמר לוקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה אמר אביי מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל לוקה דאמר (א) קרא י והבשר לרבות עצים ולבונה ב דלאו בני אכילה נינהו ואפילו הכי רבינאו קרא ורבא אמר י מחלוקת ב בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה מאי טעמא כיון דלא קרינא ביה ²וטומאתו עליו ונברתה לא קרינא ביה י והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל י והאמר מר והבשר לרבות י עצים ולבונה הכא במאי עסקינן כגון י שקדשו בכלי דנעשה כמי שקרבו כל ד י מתיריו י דתנן יכל שיש לו מתירים משקרבו מתיריו כל שאין לו מתירין משקדש בכלי איתמר המעלה אברי בהמה טמאה ע"ג המזבח ריש לקיש אמר לוקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה טהורה אין טמאה לא ולא הבא מכלל עשה לוקין עליו ורבי יוחנן אמר י אין לוקין עליו לאו הבא מכלל עשה אין לוקין עליו מותיב רבי ירמיה ³ד אותה תאכלו ולא בהמה טמאה י ולא הבא מכלל עשה א"ל רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא אסברא לך י באברי בהמה טמאה דכולי עלמא לא פליגי י כי פליגי בחיה ודכי איתמר י רבי יוחנן אמר י עובר בעשה ריש לקיש אמר אינו עובר בולא כלום רבי יוחנן אמר עובר בעשה בהמה אין חיה לא י ריש לקיש אמר אינו עובר עליו י בולא כלום ההוא למצוה מותיב רבא י אילו נאמר י קרבן לה' בהמה הייתי אומר חיה בכלל בהמה כענין שנאמר ⁵זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו' תלמוד לומר י בקר וצאן בקר וצאן אבדתי לך ולא חיה יכול לא יביא ואם הביא כשר הא למא זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו הבא לי חטים והביא לו חטים ושעורים שאינו כמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו וכשר תלמוד לומר בקר וצאן י בקר וצאן י בקר וצאן אבדתי לך ולא חיה רבו אל תביא לי אלא חיסין והביא לו רבו על דבריו אלא כמעביר על דבריו

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

לד.

והבשר לרבות עצים ילבונה. מהכא נפקא לן דמינת הקודש מכשרת (א) ומקשים הא דאמר צפ' קמא דפסחים (דף טו.)^(א) משקי צי מדכחיא דכן כגון יין ושמן אמאי לימכשרו כמינת הקודש כמו עצים ולבונה י"ל דמינת הקודש מהניא לשוויי אוכל מוכשר ב י מדי דמי לאוכל כגון עצים ולבונה שהוא דבר עז וקשה כעין אוכל אצל לשוויי המשקה כאוכל מוכשר ב לא מהניא מינת הקודש ואס תאמר הא דאמר צפ' כל שעה (פסחים כד.) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל למא לי אס אינו ענין לגופו דנפקא ליה מלא תוכל לאכול כשערין תנהו ענין לכל איסורין שצמורה הא אילטריך לגופיה דלקי אעלים ולבונה יש לומר כיון דאיתרבצי עצים ולבונה מייתורא דוהבשר ממילא אשמעינן יא דלקי מלא תוכל לאכול כשערין ודברי מימא הוא מנלן דאכול לרבות עצים ולבונה דילמא דווקא לבשר קאמי דמהניא ליה מינת הקדש ולא צעיר ב ב הכשר: **ואפ"י** הכי רבינאו קרא. משמע שהיא דרשא גמורה ולא אסמכתא וכן משמע (ה) והבשר לרבות עצים בפרק שני דחולין (דף יז:) דמינת הקודש שפירא ולא כפירוש הקוטנ' דלקמן בסוף פ' בית שמאי (דף מו:) דקאמר והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה ומשני לפסולא כעלמא ופי' בקוונטרס מדרבנן וכן בפסחים בפרק כל שעה (דף לה.) דקרי ליה מעלה פירש בקוונטרס מעלה דרבנן ואי אפשר לומר כן דהכי נמי הביא כפרתו אוכל בקדשים קאמר התם דהאמר דלאורייתא בן הוא דמקרי נפקא לן צפ' הערל (יבמות עד:) והאמר לקמן פסולא כעלמא היינו דליכא מלקות אלא איסור (א דלאורייתא וצ"ק לדקדק אי אחיא מילתא דלצ"י ב דהכא כהני מרי לישני דלקמן פרק צ"ש (דף מו:):

שקדש בכל'. מימא מה קידוש כלי יע כעניס דאי מה שמצקעין אותו בקורדוס כשהיו מתעליסם אותו הא קורדוס אינו כלי שרת כמשמע כטוספת^(א) כדמניא השאל קורדוס של הקדש כקע צו וצא חצירו וצקע צו כולן מעלו נתנה לחצירו וחצירו לחצירו להאשון מעל והשני לא מעל וצעולה אינו כן נתנה לחצירו וחצירו לחצירו כולן מעלו ובקוונטרס פירש דמיירי הכא בעצים שחתה במחתת בן כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ואין ב משמע דבמס' תמיד (דף כה:) משמע שהיה חותה מן המאזכלות הפנימיות ב ו ומיהו י"ל לא בתרומת הדשן מיירי אלא ביוה"כ (א שחומה גחלים לקטרת ונראה דקידוש כלי דעלים היינו דמשכי בן להו לגימין אע"ג ב דקורדוס לאו כלי שרת הוא כדאמר בפרק י"צ דמנחות (דף קא.) עצים כמה דלא משכי להו לגימין לא מיתשברי והא דאמר בהקומץ רבה (שס כח.) יאלו עצים שאין מקבליס טומאה היינו קודס קידוש כלי (א)

אותה תאכלו. אסיפא סמיך א דקמני צמורת כהנים (א אין נגע אבד וכו' כליל' (ש"ס: יקדו"ש:)
ב) מוהבשר כליל' (צ"ק: בא) שנועטין (שו"ס: ב) בעי (שו"ס: ב) צ"ל ובמדאורייתא (שו"ס: בד) דרבא ואביי כליל' (ב"ש: בה) במחמה שהיא כלי (שו"ס: ב) ואין שנועט כן (שו"ס: ב) הפנימיות ולא היה חותה עצים כלל ומיהו [מיתת י"ל לימא בדיון] לא וכו' כליל' (שו"ס: בה) צ"ל דמשפך, וכן כסמון צ"ל משפך (שו"ס: צ"ק: ב) אצי"ג דקורדרים לאו כלי שרת הוא נמחק (ד"ה), אלב כש"מ גסס לה, וטס נוסף מ"מ חיתובו ותיקונו חשיב להו כלי שרת כדאמר כו: [ז' כמ"י מוסק מיתת במעילה ועש"כ:

ובנעתל מוס יס שני לאין (מסיהו י) מוסס כל תקריבו ומוסס כל ששטין, וי"ל דווקא נקבה לעולה דהייא מין (הקריבה) (הקריב) כמו בעל מוס אלל חיה דלאו בת הקריבה היא כמו חולין לא שייך בה לאין כמו בעל מוס וגם לאו חר [כמו] מקריב חולין לעולה כיון שאינם לראש לזבח בקריבו מקוס כמקדש, דחולין כעורס נפקא לן מוכי ויסק ממך המקוס וזכחת: החורא לטבחה. פרש"י לקדשים כהנה לחמי כדנהנה מזוה וזיה רשות. ולא רלה לפרס למזבח שמשלו למתלה להביא כהנה ולן חיה, דל"כ היינו עשה ממש. ותו משפך האמוראים, הכי היו שמיע לוי לצבי יעקב כמקנה, ויכולא הוה אשכחן כהנה מקומות: שאינו כמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו. וא"ת הא אין הקדון דומה לזאה שאינו מציא חר קיה לבנה ויהי כמעביר שאין מציא על שאתר לו רכו, וי"ל דאס נטווס להביא קרבן היין עתך שהים כמעביר על דבריו אלל הוא מציא מלרעט וידעתו מלה ולא היה העברים:

עין משפט ונר מצוה

יט אב מיי פ"ח מהל' פסח"מ הלכה יב:
כ ג מיי פ"ו מהלכות איסורי מנחת הלכה ח:
כא ד מיי פ"ח מהל' פסח"מ הלכה טז:
כב הו מיי פ"ה מהל' איסורי מנחת הלכה ו [דלוקה ועיין כ"מ מפרש טעמו דהא דמסקין הש"ס דכ"ע לא פלגי היינו דכ"ע ס"ל דלוקה ודלא כפרש"י ע"ש]:
כג ז מיי פרק א מהל' מעה"ק הלכה א:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה יז פלגי בחיה וכו' והבי' הוה שביע ליה. ומה שכת' דף ע"א נדה דף כד ע"א:

מוסף רש"י

נטילת נשמה. הא למקדש טמא ככרת. שנאמר (צמדרני יט) ונכרתה י את מקדשה ה' טמא: אף קודש דבר שיש בו נטילת נשמה. דהיינו אכילה בטומאה שהוא בני קדש ככרת ואוכל תרומה בטומאה כמינתה דכמיב ויקרא (כט) ומתו בו כי יללואו (יבמות טה) והבשר לרבות עצים ולבונה. וי"ו ימירה לרבות עצים ולבונה של קודש לטומאה, וקאי דלעילי והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והבשר (פסחים דה.) א: והבשר ימירה הוא דאס רישיה דקרא בבשר ששטני, לרבות עצים ולבונה לקבל טומאת אוכלין (חולין ג:) כל עצמי המערכה מקבליס טומאה. מדרבנן היא משום חיות הקודש וקלא אסמכתא כעלמא, דאס עצים כעלמא לא מקבלי טומאה (מנחות כא.) ועי' חולין ג:) כל שיש לו מתיריים. כגון שלמים וטמאת ואשד דדמן ממיר האלמורין להקטרה והבשר להסניס, או דבר שיש לו ממירין למזבח בלדג, כגון עולה העוף ועולה כהמה ושעוריס ופרסי השרשפין דדמן ממירין למזבח, וכגון שמי הלחם דדמן של כהנים כן ממירין אותן, וכגון לחם הפנים דבזיוין ממירין אותו ומנחות שניתרות כקומץ: משקריבו ממיריו. אין חייבין עליהם משום טמר וטמא ופסול עד שיקריבו ממירין. דהכי מביי כפיטול דשלמים לא יצלה ואמרינן (לעיל כה:) כהנלחא כשר כק הנהלחא כפיטול כי וילף טמר וטמא כפיטול (מעי'ה י) כל שאין לו מתירין. כגון נמחת כהנים וסכן משיח ומקסיס, משקידשו כנלי שהוא ממשקין לאצילה האלמורה כבן [קמון טה:] כגון הקומץ והלבונה וכו' דאן עמלן ממירין (מעי'ה טס:)

ליקוטים

ואבתי מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקה. פי' וכיון דאציטריך ליה לאחר זריקה ומפיק ליה מדאיתקש קדש לקודש כדמפרש בסמוך מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה, דהכי יליף מיניה אף לפני זריקה, הא לית ביה נטילת נשמה לפני זריקה. (מוס' שאכן מכות יד:)

שיטה מקובצת

אותה תאכלו ולא בהמה טמאה ולא הבא מכלל עשה עשה. פ"ה שכן לזון המנחה ומקסיס (עוד כה) [בנרייתא] לא מעשה מנין ח"ל אך את זה כו'. ולא דק שחיי כהן כרייתא אינו כן כמ"כ והכי איתא התם ולא כהמה טמאה אין לי אלא עשה בלא מעשה מנין כו'. והתלמוד הביא בקיורו ע"כ (תוס' חור"פ וצ"ח:) אינו עובר ולאוי בלום. הקשה בקוונטרס כהמה טמאה מני, ומיך [מנחם דכמיב ממסקה ישראל, וקשה דהוה טהורה מני מי גרע ממפרסין נקבה לעולה דאיתמין לקמן (ה) דהוא כבעלת מוס

ובנעתל מוס יס שני לאין (מסיהו י) מוסס כל תקריבו ומוסס כל ששטין, וי"ל דווקא נקבה לעולה דהייא מין (הקריבה) (הקריב) כמו בעל מוס אלל חיה דלאו בת הקריבה היא כמו חולין לא שייך בה לאין כמו בעל מוס וגם לאו חר [כמו] מקריב חולין לעולה כיון שאינם לראש לזבח בקריבו מקוס כמקדש, דחולין כעורס נפקא לן מוכי ויסק ממך המקוס וזכחת: החורא לטבחה. פרש"י לקדשים כהנה לחמי כדנהנה מזוה וזיה רשות. ולא רלה לפרס למזבח שמשלו למתלה להביא כהנה ולן חיה, דל"כ היינו עשה ממש. ותו משפך האמוראים, הכי היו שמיע לוי לצבי יעקב כמקנה, ויכולא הוה אשכחן כהנה מקומות: שאינו כמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו. וא"ת הא אין הקדון דומה לזאה שאינו מציא חר קיה לבנה ויהי כמעביר שאין מציא על שאתר לו רכו, וי"ל דאס נטווס להביא קרבן היין עתך שהים כמעביר על דבריו אלל הוא מציא מלרעט וידעתו מלה ולא היה העברים: